

Література:

1. Бохонкова Ю.О. Методологічні основи формування проактивної поведінки як складової психологічної компетентності особистості / Ю.О. Бохонкова. // Психологічні перспективи. Спецвип. «Проблеми кіберагресії». – К. : Вид-во Ін-ту соц. та політ. психології НАПН України, 2012. – С. 104-112.
2. Жуков Ю.М. Диагностика и развитие компетентности в общении : практ. пособие / Ю.М. Жуков, Л.А. Петровская, П.В. Растяжникова. – Киров: Новый Геликон, 1991. – 212 с.
3. Петровский А.В. Психология неадаптивной активности / А.В. Петровский. – М. : Горбунок, 1992. – 224 с.
4. Федорчук В.М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетенції викладача» : навч.-метод. посібник / В.М. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. – 240 с.

УДК 159.922.27

Брецько Ірина Іванівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ПРОЯВ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ «ЛЮДИНА-ЛЮДИНА»

Розглядаючи значення прихованих механізмів роботи працівників у сфері допомагаючих професій, С. Умняшкіна встановила, що вони здатні призвести до неспроможності справлятися зі своїми обов'язками, втрати творчого настрою щодо предмета і продукту своєї праці, деформації своїх професійних стосунків, ролей і комунікацій. Вона стверджує, що сьогодні професіонал у сфері «людина-людина» переживає синдром вигорання в катастрофічних розмірах, та відзначає, що за вигорання змінюється система сенсів і цінностей особистості, психоемоційні витрати починають перевищувати особистісно значущий очікуваний результат, тому змінюється ставлення суб'єкта до своїх професійних обов'язків, відбувається відчуження від предмета і продукту власної праці [6].

Працюючи в подібному річищі, Н. Адаменко пропонує використовувати термін «професійне згасання» і розглядати його у представників комунікативних (педагог) і допомагаючих професій (медичні працівники) з позицій акмеологічного підходу. Серед комплексу зовнішніх і внутрішніх чинників роль дослідницею виявлено особливе значення професійного стажу у формуванні синдрому професійного згасання у представників масових професій та виділені чинники (особистісні, інтерперсональні й ситуативно-зумовлені), що перешкоджають руху до «акме» та сприяють професійному й особистісному виснаженню й вигоранню [1].

Дослідження емоційного вигорання педагогів (як спроба заломлення проблеми в педагогічних професіях завдяки вивченню вигорання крізь призму стосунків суб'єктів праці) дало підстави І.Кураповій стверджувати, що прояв цього психостану розрізняється переважно в емоційно-чуттєвій, професійній і комунікативній сферах діяльності [4]. З погляду С. Волканевського, активно зумовлює формування психічного вигорання насамперед рефлексія, а високорефлексійні індивіди більше схильні до негативної дії цього синдрому. Зокрема встановлено, що в контексті управлінської діяльності найбільший внесок у розвиток синдрому вигорання вносять компоненти рефлексії, які належать до когнітивного виміру, тоді як найменший вплив на формування синдрому вигорання чинять компоненти комунікативної рефлексії [2].

Д. Гошовська, аналізуючи типові психологічні стани спортсмена, відзначає важливу роль його психорегулятивних можливостей, зокрема у відлагодженні психоемоційних станів у процесі тренувальної, змагальної та післязмагальної діяльності. Стверджується, що вигорання є вкрай складною психофізіологічною реакцією, спричиненою частими надмірними й малоефективними зусиллями спортсмена задовольнити надмірні вимоги тренування і змагання. Тому вигорання трактується як власне психологічна, емоційна, а інколи і фізична «втеча» (самовтеча) від активності як відповідь на надмірний стрес чи невдоволеність результатами спортивної діяльності [3].

На думку О. Міщенко, основними психологічними корелятами вигорання в професійній діяльності спортивних тренерів є: зниження ефективності діяльності; збільшення напруженості, стомлення, відчаю і обурення в процесі реалізації професійних функцій; емоційне збіднення і спустошення; зниження здатності відгукуватися на переживання вихованців, проявляти щодо них емпатію; зниження адекватності мобілізації та стану оперативного спокою. Досить часто поява вигорання у фаховій діяльності тренерів залежить від низки особистісних детермінант: сформованості мотиваційної сфери, інтенсивності інтеріоризації рольових обов'язків і обставин діяльності, підвищеного почуття відповідальності, переважаючого способу психологічного захисту, самооцінки, пов'язаної з успішністю їх професійної діяльності [5].

Отже, тривалий стрес, пов'язаний з необхідністю постійно і швидко приймати відповідальне і правильне рішення, та потреба весь час стримувати спалахи гніву, роздратування, неспокою, тривоги, відчаю підвищують внутрішню емоційну напругу і призводять до емоційного вигорання професіоналів у сфері «людина-людина».

Література:

1. Адаменко Н. В. Факторы формирования синдрома профессионального угасания: на примере коммуникативных и помогающих профессий : автореф. дисс. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.13 «Психология развития, акмеология» / Н.В. Адаменко. – Ростов-на-Дону, 2006. – 24 с.

2. Волканевський С.В. Рефлексивность как дереминанта синдрома «психического выгорания» личности : автореф. дисс. канд. психол. наук : спец.

19.00.03 «Психология труда, инженерная психология, эргономика» / С. В. Волканевский. – Ярославль, 2010. – 26 с.

3. Гошовська Д. Психологія спорту і фізичного виховання : [навчально-методичний посібник] / Дарія Гошовська. – Дрогобич : Університетська бібліотека, 2006. – 128 с.

4. Курапова И.А. Нравственно-ценностная регуляция эмоционального выгорания в профессиональной деятельности (на примере педагогов средней и высшей школы : автореф. дис. канд. психол. наук : спец. 19.00.03 «Психология труда, инженерная психология» / И.А. Курапова. – М., 2009. – 22 с.

5. Мищенко А.В. Личностные детерминанты эмоционального выгорания спортивных тренеров : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Общая психология, психология личности, история психологии» / А.В. Мищенко. – Сочи, 2011. – 20 с.

6. Умняшкина С.В. Синдром эмоционального выгорания как проблема самоактуализации личности (в сфере помогающих профессий) : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.04. «Медицинская психология» / С. В. Умняшкина. – Томск, 2001. – 21 с.

УДК 378.04:159.9-051

Варга Вікторія Степанівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ВНЗ

Підготовку психолога дослідники розглядають через розвиток професійної компетентності, професійного мислення, професійної креативності, критичності мислення, здібностей до прогнозування, імпровізації, інноваційності, формування творчого потенціалу особистості майбутнього практика. Проблему професійної підготовки майбутніх психологів пропонується вирішувати через роботу на заняттях з предметів загальнопрофесійних дисциплін і дисциплін предметної підготовки. Необхідно відзначити, що всі знання, які студент здобуває у вузі, впливають на його подальший професійний ріст. При підготовці майбутнього фахівця по запобіганню та подоланню конфліктів кожний навчальний предмет у вузі повинен містити наукову інформацію, необхідну для прикладного застосування її в діяльності майбутнього психолога, тобто викладання будь-якого навчального предмета у вузі слід проводити в контексті майбутньої професії студентів.

І.А. Ревіна [3] виділила умови, що перешкоджають формуванню психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності: психологічні особливості студентського віку; недостатньо розвинута здатність сполучати ближню та віддалену перспективу; незавершеність розвитку функції планування; протиріччя і невпорядкованість різних аспектів «Я»; невміння

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>